

Bydgoszcz, dnia 6 marca 2017 r.

**KOMISARZ WYBORCZY
W BYDGOSZCZY**

DBD-0012-3/17

INFORMACJA

**O UPRAWNIENIACH PRZYSŁUGUJĄCYCH OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM
UPRAWNIONYM DO UDZIAŁU W REFERENDUM GMINNYM W SPRAWIE
ODWOŁANIA ORGANÓW GMINY PRZED UPŁYWEM KADENCJI**

Komisarz Wyborczy w Bydgoszczy, informuje o uprawnieniach niepełnosprawnych osób uprawnionych do udziału w referendum gminnym w sprawie odwołania organów gminy przed upływem kadencji, zwanym dalej „referendum”, przewidzianych w przepisach ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 15¹) w związku z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 400).

Niepełnosprawne osoby uprawnione są do udziału w referendum na takich samych zasadach jak pozostałe osoby, jednakże przysługują im poniższe uprawnienia.

I. Prawo do uzyskiwania informacji o referendum

Niepełnosprawna osoba uprawniona do udziału w referendum ma prawo do uzyskiwania informacji o: właściwym dla siebie obwodzie głosowania, lokalach obwodowych komisji do spraw referendum, zwanych dalej „lokalami komisji obwodowych” znajdujących się najbliżej jej miejsca zamieszkania, w tym o lokalach przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, warunkach dopisania niepełnosprawnej osoby uprawnionej do udziału w referendum do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w wybranym obwodzie głosowania, terminie referendum oraz godzinach głosowania, a także pytaniach referendalnych.

Informacje, o których mowa wyżej, są podawane do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie.

Informacje te są także przekazywane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) niepełnosprawnej osobie uprawnionej do udziału w referendum, na wniosek tej osoby, telefonicznie lub w drukowanych materiałach informacyjnych, w tym w formie elektronicznej. We wniosku, o którym mowa, niepełnosprawna osoba uprawniona do udziału w referendum podaje nazwisko, imię (imiona) oraz adres stałego zamieszkania.

---

¹ Stosownie do art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1072) do wyborów organów jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzanych w toku kadencji w latach 2014-2018 oraz do referendów lokalnych przeprowadzanych w trakcie tej kadencji:

1) przepisów art. 12a i rozdziału 6a w dziale I Kodeksu wyborczego, nie stosuje się;

2) przepisy art. 45, art. 54 § 4, art. 57 § 3, rozdziału 7a w dziale I, art. 71a, art. 72 § 1–3 Kodeksu wyborczego stosuje się w brzmieniu obowiązującym przed uchwaleniem powołanej wyżej ustawy.

II. Prawo do głosowania korespondencyjnego

Głosować korespondencyjnie mogą osoby uprawnione do udziału w referendum posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046), w tym także wyborcy posiadający orzeczenie organu rentowego o:

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440);
- 2) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 3) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 4) orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidów;
- 5) orzeczenie o zaliczeniu do II grupy inwalidów;

a także osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny.

Zamiar głosowania korespondencyjnego powinien być zgłoszony przez niepełnosprawną osobę uprawnioną do udziału w referendum wójtowi najpóźniej w 20. dniu przed dniem referendum (termin wydłużony zgodnie z art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego).

Zgłoszenie może być dokonane ustnie, pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej. Powinno ono zawierać nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL osoby uprawnionej do udziału w referendum, oświadczenie o wpisaniu tej osoby do rejestru wyborców w danej gminie, oznaczenie referendum, którego dotyczy zgłoszenie, a także wskazanie adresu stałego zamieszkania, na który ma być wysłany pakiet referendalny.

Do zgłoszenia należy dołączyć kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności. Jeżeli zgłoszenia dokonano ustnie, osoba uprawniona do udziału w referendum musi odrębnie przekazać orzeczenie urzędowi gminy.

W zgłoszeniu osoba uprawniona do udziału w referendum może zażądać przesłania jej wraz z pakietem referendalnym nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a.

Osoba uprawniona do udziału w referendum, która zgłosiła zamiar głosowania korespondencyjnego, zostanie skreślona ze spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania i ujęta w spisie w obwodzie głosowania właściwym dla obwodowej komisji do spraw referendum wyznaczonej dla celów głosowania korespondencyjnego na terenie gminy.

Osoba taka, nie później niż 7. dnia przed dniem referendum, otrzyma z urzędu gminy pakiet referendalny, który zostanie doręczony wyłącznie do rąk własnych tej osoby, po okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość i pisemnym pokwitowaniu odbioru.

Jeżeli osoba, dla której przeznaczony jest pakiet referendalny, nie może potwierdzić odbioru, doręczający sam stwierdzi datę doręczenia oraz wskaże odbierającego i przyczynę braku jego podpisu.

W przypadku nieobecności osoby uprawnionej do udziału w referendum pod wskazanym adresem doręczający umieści zawiadomienie o terminie powtórnego doręczenia w skrzynce na listy lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania. Termin powtórnego doręczenia nie może być dłuższy niż 3 dni od dnia pierwszego doręczenia.

W skład pakietu referendalnego przekazywanego osobie uprawnionej do udziału w referendum, głosującej korespondencyjnie, wchodzi: koperta zwrotna, karty do głosowania, koperta na karty do głosowania, oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na kartach do głosowania, instrukcja głosowania korespondencyjnego i ewentualnie nakładki na karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille'a - jeżeli osoba taka zażądała ich przesłania.

Na kartach do głosowania osoba głosująca korespondencyjnie oddaje głos, w sposób określony w informacji znajdującej się w dolnej części karty do głosowania. Należy pamiętać, że znakami „x” są dwie linie przecinające się w obrębie kratki przeznaczonej na oddanie głosu.

Po oddaniu głosu karty do głosowania należy umieścić w kopercie oznaczonej „Koperta na karty do głosowania” i kopertę tę zakleić. Niezaklejenie koperty na karty do głosowania spowoduje, że karty do głosowania nie będą uwzględnione przy ustalaniu wyników głosowania.

Zaklejoną kopertę na kartę do głosowania należy włożyć do koperty zwrotnej zaadresowanej na adres obwodowej komisji do spraw referendum.

Do koperty zwrotnej należy także włożyć oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu. Przed włożeniem oświadczenia do koperty należy wpisać na nim miejscowość i datę jego sporządzenia oraz własnoręcznie je podpisać. Niewłożenie oświadczenia do koperty zwrotnej lub niepodpisanie go spowoduje, że karta do głosowania nie będzie uwzględniona przy ustalaniu wyników głosowania.

Kopertę zwrotną należy zakleić i nadać na adres obwodowej komisji do spraw referendum. Nadanie polega na przekazaniu koperty zwrotnej przedstawicielowi Poczty Polskiej, w miejscu zamieszkania osoby głosującej korespondencyjnie. Przedstawiciel Poczty Polskiej wyda tej osobie dowód nadania. Nadanie koperty zwrotnej może nastąpić nie później niż ostatniego roboczego dnia przed dniem referendum. Termin nadania koperty zwrotnej osoba głosująca korespondencyjnie może ustalić w trakcie doręczania jej pakietu referendalnego.

Osoba głosująca korespondencyjnie może, do czasu zakończenia głosowania, osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do obwodowej komisji do spraw referendum, której adres znajduje się na kopercie zwrotnej.

Głosować korespondencyjnie nie mogą osoby niepełnosprawne uprawnione do udziału w referendum umieszczone w spisach osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodach głosowania utworzonych w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, a także osoby uprawnione do udziału w referendum, które udzieliły pełnomocnictwa do głosowania.

III. Prawo do głosowania przez pełnomocnika

Prawo do głosowania za pośrednictwem pełnomocnika mają osoby, które najpóźniej w dniu głosowania ukończą 75 lat, a także osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r.

o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046), w tym również osoby posiadające orzeczenie organu rentowego o:

- 6) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440);
- 7) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 8) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 9) orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidów;
- 10) orzeczenie o zaliczeniu do II grupy inwalidów;

a także osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny.

Pełnomocnikiem może być osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania.

Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład obwodowej komisji do spraw referendum właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mężowie zaufania.

Pełnomocnictwo można przyjąć tylko od jednej osoby lub od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny (ojciec, matka, dziadek, babka, itd.), zstępny (syn, córka, wnuk, wnuczka, itd.), małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.

Pełnomocnictwa udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.

W celu sporządzenia aktu pełnomocnictwa osoba uprawniona do udziału w referendum składa wniosek do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której jest wpisana do rejestru wyborców. Wniosek należy złożyć najpóźniej w 9. dniu przed dniem referendum. Wzór wniosku, który stosuje się odpowiednio w referendum gminnym, stanowi załącznik nr 4 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 lipca 2011 r. w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania w wyborach: do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. z 2015 r. poz. 1724).

Do wniosku należy dołączyć:

- pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem na przyjęcie pełnomocnictwa – wzór zgody na przyjęcie pełnomocnictwa, który stosuje się odpowiednio w referendum gminnym, stanowi załącznik nr 8 do w/w rozporządzenia;
- kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności, jeżeli osoba udzielająca pełnomocnictwa w dniu głosowania nie będzie miała ukończonych 75 lat.

Akt pełnomocnictwa jest sporządzany w miejscu zamieszkania osoby uprawnionej do udziału w referendum, która złożyła wniosek w tej sprawie, lub w innym miejscu na obszarze gminy, jeżeli osoba ta zwróci się o to we wniosku o jego sporządzenie.

Osoba uprawniona do udziału w referendum ma prawo cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa. Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem referendum stosownego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa, lub przez doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji do spraw referendum w dniu głosowania.

Osoba, która udzieliła pełnomocnictwa może głosować osobiście w lokalu komisji obwodowej, jeżeli wcześniej nie oddał głosu pełnomocnik. Głosowanie osobiste przez osobę, która udzieliła pełnomocnictwa powoduje jego wygaśnięcie.

Głosowania przez pełnomocnika nie przeprowadza się w obwodach głosowania utworzonych w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych.

Szczegółowe zasady w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania określa w/w rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, którego przepisy dotyczące wyborów do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast stosuje się odpowiednio w referendum gminnym.

IV. Głosowanie w wybranym przez siebie lokalu obwodowej komisji do spraw referendum, w tym w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych

Osoba niepełnosprawna uprawniona do udziału w referendum może głosować osobiście w lokalu komisji obwodowej w obwodzie głosowania właściwym dla jej miejsca zamieszkania. Może także głosować w wybranym przez siebie lokalu komisji obwodowej, w tym także w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. W tym celu powinna ona złożyć wniosek o dopisanie do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w wybranym przez siebie obwodzie głosowania na obszarze gminy.

Wniosek składa się w urzędzie gminy najpóźniej w 5. dniu przed dniem referendum.

Osoba uprawniona do udziału w referendum, która złoży taki wniosek, zostanie skreślona ze spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania.

Informacja o lokalach obwodowych komisji do spraw referendum dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych dostępna będzie w Biuletynie Informacji Publicznej gminy oraz w obwieszczeniu wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o numerach i granicach obwodów głosowania, najpóźniej w 30. dniu przed dniem referendum.

V. Głosowanie w lokalu komisji obwodowej przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a

Niepełnosprawna osoba uprawniona do udziału w referendum może głosować w lokalu komisji obwodowej przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a.

W dniu referendum obwodowa komisja do spraw referendum wraz z kartami do głosowania wyda niepełnosprawnej osobie uprawnionej do udziału w referendum, na jej prośbę, nakładki na te karty. Po oddaniu głosu osoba ta obowiązana jest zwrócić komisji obwodowej nakładki na karty do głosowania.

VI. Korzystanie z pomocy innej osoby w trakcie głosowania w lokalu komisji obwodowej

Niepełnosprawnej osobie uprawnionej do udziału w referendum, na jej prośbę, może pomagać w głosowaniu w lokalu komisji obwodowej inna osoba, w tym także niepełnoletnia. Pomoc ta może mieć tylko techniczny charakter; nie może ona polegać na sugerowaniu osobie uprawnionej do udziału w referendum sposobu głosowania lub na głosowaniu w zastępstwie tej osoby. Dopuszczalne jest, aby na życzenie niepełnosprawnej osoby uprawnionej do udziału w referendum w pomieszczeniu za zasłoną przebywała osoba udzielająca pomocy. Osobą tą nie może być członek komisji ani mąż zaufania.

Natomiast komisja jest obowiązana, na prośbę niepełnosprawnej osoby uprawnionej do udziału w referendum, do przekazania ustnie treści obwieszczeń referendalnych zamieszczonych w lokalu komisji obwodowej.

Komisarz Wyborczy
w Bydgoszczy

/-/ Andrzej Siuchniński